

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
_____ Анатолій ДІБРОВА
“13” червня 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри
банківської справи та страхування
протокол № 10 від “28” травня 2025 р.
Завідувач кафедри
_____ Вікторія КОСТЮК

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Фінанси і кредит»
_____ Руслана ОПАЛЬЧУК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Галузь знань **D «Бізнес, адміністрування та право»**

Спеціальність **D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»**

Освітня програма **«Фінанси і кредит»**

Факультет **Економічний**

Розробники: **доцент кафедри банківської справи та страхування, к.е.н., доцент**

Опальчук Руслана Миколаївна

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «**Страховий менеджмент**» спрямована на формування у здобувачів освіти системних знань і практичних компетентностей щодо прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері страхування. Основна увага приділяється раціональному використанню ресурсного потенціалу страховика, забезпеченню фінансової стійкості, а також гармонізації інтересів усіх учасників страхових відносин: страхувальників, акціонерів, персоналу, посередників та держави. У межах вивчення дисципліни студенти набувають знань з нормативно-правового регулювання страхового ринку, механізмів стратегічного управління страховими компаніями, методів оцінювання попиту на страхові послуги, інструментів маркетингової політики, процесів андеррайтингу та врегулювання збитків, а також підходів до забезпечення фінансової надійності страховика.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	1
Семестр	3	2
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	6 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	110 год.	136 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність розуміти аграрну політику уряду, виявляти і страхувати аграрні ризики, організовувати процес фінансування агробізнесу та захисту природного середовища.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР4. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР8. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР9. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усьог о	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1. Теоретичні основи та функції страхового менеджменту. Маркетингова діяльність страховика									
Тема 1. Загальна характеристика страхового менеджменту	1-2	19	4	4	55	19	1	1	68
Тема 2. Управління страховими ризиками	3	19	2	2		19	1	1	
Тема 3. Організація, планування та контроль страхової діяльності	4	18	2	2		18	1	-	
Тема 4. Маркетинг в управлінні страховою діяльністю	5	19	2	2		19	1	1	
Разом за модулем 1	75		10	10	55	75	4	3	68
Модуль 2. Управління персоналом, фінансовою діяльністю та платоспроможністю страхової компанії, врегулювання страхових претензій									
Тема 5. Управління персоналом страхової компанії	6	19	2	2	55	19	1	-	68
Тема 6. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії	7	19	2	2		19	1	1	
Тема 7. Управління платоспроможністю страхової компанії	8-9	18	4	4		18	1	1	
Тема 8. Врегулювання страхових претензій	10	19	2	4		19	1	1	
Разом за модулем 2	75		10	10	55	75	4	3	68
Усього годин	150		20	20	110	150	8	6	136

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика страхового менеджменту	4
2	Управління страховими ризиками	2
3	Організація, планування та контроль страхової діяльності	2
4	Маркетинг в управлінні страховою діяльністю	2
5	Управління персоналом страхової компанії	2

6	Управління фінансовою діяльністю страхової компанії	2
7	Управління платоспроможністю страхової компанії	4
8	Врегулювання страхових претензій	2
	Разом	20

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика страхового менеджменту	4
2	Управління страховими ризиками	2
3	Організація, планування та контроль страхової діяльності	2
4	Маркетинг в управлінні страховою діяльністю	2
5	Управління персоналом страхової компанії	2
6	Управління фінансовою діяльністю страхової компанії	2
7	Управління платоспроможністю страхової компанії	4
8	Врегулювання страхових претензій	2
	Разом	20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна мета страхового менеджменту	55
2	Організація страхового менеджменту страхових компаній в умовах економічної нестабільності	55
	Разом	110

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- кейс-стаді;
- захист практичних робіт;
- усні опитування та презентації;
- самостійна робота.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи та функції страхового менеджменту. Маркетингова діяльність страховика		
Практична робота 1. Загальна характеристика страхового менеджменту	ПРН 1, 3, 6, 8, 11. У т.ч. здобувачі освіти будуть знати: зміст і структуру страхового менеджменту та його функції; умови та особливості розвитку страхового ринку України; процедуру реєстрації страхових організацій; поняття й класифікація ризиків; структуру тарифу; основні методологічні підходи при здійсненні актуарних розрахунків; сутність стратегічного менеджменту: структуру й зміст основних елементів та етапів у страхуванні; необхідність і призначення бізнес-плану страховика; сутність і завдання страхового маркетингу та маркетингової служби страховика, її функції та організацію роботи; умови побудови ефективної системи продажу: канали розподілу та мотивація причетних до надання страхових послуг; нові форми страхового посередництва. Розуміти умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні; процес бюджетування в страховій організації; методи збору та аналізу інформації про споживачів страхових послуг та конкурентів. Вміти виявити ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування; визначати показники: ймовірності або частоти збитку, очікуваного значення збитку, максимального збитку та відхилень фактичних результатів від очікуваних; визначати розмір та період страхового покриття; розрахувати розмір страхової премії; провести SWOT-аналіз при розробці стратегії страховика.	15
Практична робота 2. Управління страховими ризиками		15
Практична робота 3. Організація, планування та контроль страхової діяльності		15
Практична робота 4. Маркетинг в управлінні страховою діяльністю		15
Самостійна робота 1.		10
Модульний тест 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Управління персоналом, фінансовою діяльністю та платоспроможністю страхової компанії, врегулювання страхових претензій		
Практична робота 5. Управління персоналом страхової компанії	ПРН 4, 6, 7, 9, 11, 12. У т.ч. здобувачі освіти будуть знати: сутність та особливості кадрової політики страховика; стратегію управління персоналом страхової компанії; стандарти та критерії для оцінки ефективності праці персоналу; методи та інструменти для підвищення кваліфікації персоналу страхових компаній; поняття фінансової надійності та методи її забезпечення; основи управління інвестиційним портфелем; сутність поняття платоспроможність	15
Практична робота 6. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії		15

Практична робота 7. Управління платоспроможністю страхової компанії	страховика та умови її забезпечення; процедуру та етапи врегулювання страхових претензій; дії сторін договору в разі настання страхового випадку; систему фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень; особливості залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди. Розуміти етичні стандарти та корпоративні цінності встановлені в страховій компанії для персоналу; вплив тарифної політики страховика на фінансові результати; роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля. Вміти розрахувати доходи і витрати страховика; оцінити структуру активів та пасивів страховика; структуру дебіторської та кредиторської заборгованості; розрахувати показники фінансової стійкості: автономії (незалежності); фінансової стійкості; використання активів; використання власних коштів; маневреності власних коштів; концентрації власного капіталу; показники ліквідності; документально оформити страхову претензію.	15
Практична робота 8. Врегулювання страхових претензій		15
Самостійна робота 2.		10
Модульний тест 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 3 бали за одну роботу). На кожен модульний тест надається 2 спроби, зараховується кращий бал. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин, не більше 2 разів за навчальний рік.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс з дисципліни «Страховий менеджмент» (на НП НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=698>)
- Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: навч. посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2023. 251 с.
- Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи студентів ОС «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Київ: «ЦП «Компринт», 2024. 88 с.
- цифрові освітні ресурси:
 - Prometheus – <https://prometheus.org.ua>;
 - Наука та освіта онлайн (НАПН України) – <https://naps.gov.ua/ua/elektronna-biblioteka/>;
 - Coursera – <https://www.coursera.org> (курси з ризик-менеджменту, страхування, фінансів (серед яких «Risk Management in the Global Economy»));
 - Khan Academy – <https://www.khanacademy.org> (відеоуроки з управління ризиками);
 - edX – <https://www.edx.org> (курси з фінансового менеджменту, страхової аналітики та управління ризиками від провідних університетів світу (серед яких MIT, Harvard)).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>
2. Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: навч. посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2023. 251 с.
3. Мамчур Р.М. Страхування: навч. посібник. Київ: «ЦП «Компринт», 2016. 172 с.
4. Mamchur R. Insurance: educ. book. Kyiv: «CPP «Comprint», 2017. 215 p.
5. Mamchur R. Insurance services: educational book. Kyiv: «CPP «Comprint», 2018. 148 p.
6. Mamchur R. Development of the Ukrainian voluntary insurance market: monography. Kyiv: «CPP «Comprint», 2021. 263 p.
7. Mamchur R., Volosovych S., Zelenitsa I., Kondratenko D., Szymła W. Transformation of insurance technologies in the context of a pandemic. *Insurance Markets and Companies* 2021. Volume 12, pp. 1-13.
8. Mamchur R., Minochkina O., Ianushevychi I., Khrystenko L. Optimization of Operational and Financial Risks of Conducting Business Activities Under the Conditions of Changes and Sustainable Development. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68 (01s), pp. 91-98.
9. Makedon V., Trachova D., Myronchuk V., Opalchuk R., Davydenko O. (2024). The Development and Characteristics of Sustainable Finance. In: Hamdan, A. (eds) Achieving Sustainable Business Through AI, Technology Education and Computer Science. Studies in Big Data, vol 163, pp. 373-382. Springer, Cham.

10. Opalchuk R., Shepel A., Dimov I., Andrushko R., Andrushko M. (2024). [Ensuring Sustainable Development of the Agricultural Sector through Financial Instruments in the Context of Climate Change](#). *Grassroots Journal of Natural Resources*. Vol. 7(3ukr), pp. 349-377.
11. Мамчур Р.М., Назаренко О.О. Bancassurance – як форма ефективної співпраці банків і страхових компаній. *Науковий вісник НУБіП України*. 2020. Том 11, № 2. С. 58-65.
12. Мамчур Р.М., Ткаченко Є.В. Аналіз інтеграційних процесів банківських установ та страхових компаній в Україні. *Науковий вісник НУБіП України*. 2020. Том 11, № 3. С. 69-76.
13. Мамчур Р.М. Страховий ринок України в умовах воєнного стану. *Економіка і управління бізнесом*. 2022. Том 13, № 4. С. 62-70.
14. Опальчук Р.М. Тенденції та інновації в страховій індустрії: вплив технологій, штучного інтелекту та блокчейну. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 118-124.
15. Опальчук Р.М., Федорович І.М., & Ткаченко К.В. (2025). Особливості розвитку страхування малого та середнього бізнесу в Україні. *Актуальні питання економічних наук*, (8).
16. Опальчук Р., Чорновол А., & Поплюйко Я. (2025). Інтеграція ESG-принципів у діяльність українських страхових компаній: глобальні тренди та місцеві особливості. *Економіка та суспільство*, (72).
17. Приступа Л., Опальчук Р., та Фартушок Н. (2025). Зміна ринку туристичного страхування в Україні під час війни. *Соціальний розвиток: економічні та правові питання*, (2), 78-86.
18. Алескерова Ю.В. Страховий менеджмент: підручник Вінниця: ВНАУ, 2019. 295 с.
19. Білик О.І., Савчин О.І. Страховий менеджмент: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 304 с.
20. Борисюк О.В. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 102 с.
21. Васильєва Т., Козьменко С., Козьменко О. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія. Суми: «Університетська книга», 2022. 315 с.
22. Журавка О.С. Страхування: навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
23. Слободянюк Н.О. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
24. Сокиринська І.Г. Страховий менеджмент: навч. посібник. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
25. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
26. Фисун І.В., Ярова Г.М. Страхування: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 240 с.
27. Фурса А.В. Страховий менеджмент: навч. посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2016. 180 с.

28. Шишпанова Н.О. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаївський нац. аграр.ун-т. Миколаїв, 2017. 169 с.
29. Rejda G.E., McNamara M.J. (2014). Principles of Risk Management and Insurance. 12th ed. Boston: Pearson. 704 p.
30. Mourad M. (2019). The Insurance Management Playbook: A Leader's Guide. New Jersey: FT Press. 234 p.
31. Sharma K.C., Ghalavand K. (2014). Insurance Management: Fundamental Concepts, Procedures & Practices. New Delhi: Regal Publications. 384 p.
32. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>
33. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
34. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
35. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
36. Газета «Урядовий кур'єр». URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
37. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
38. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
39. Нормативні акти, статистичні матеріали та статті зі страхування на спеціалізованих українських страхових порталах: <http://dfp.gov.ua>, <http://forinsurer.com>, <http://www.uainsur.com>.
40. Нормативні акти України – законодавство для практиків. URL: <http://www.nau.kiev.ua>
41. Офіційний вісник України. URL: <http://www.gdo.kiev.ua>
42. Україна фінансова – інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://www.ufin.com.ua>
43. Український фінансовий сервер. URL: <http://www.ufs.kiev.ua>
44. Фінанси України. URL: <http://www.finance.ua>
45. Фінансові новини. URL: <http://www.fnews.com.ua>